

NCR CODE

voor coöperatieve
ondernemingen

NCR CODE

voor coöperatieve
ondernemingen

22-05-2015



voor coöperatief
ondernemen

ADRES

Groenmarktstraat 37
3521 AV Utrecht

TELEFOON

030 - 284 04 90

E-MAIL

ncr@cooperatie.nl

TWITTER

[@NCR_Coop](https://twitter.com/NCR_Coop)

www.cooperatie.nl

NCR is zijn leden en andere coöperatieve ondernemingen graag behulpzaam bij het toepassen van deze code, bij het beantwoorden van vragen, en houdt zich aanbevolen voor suggesties.

Bekijk de digitale versie van de code en de bijbehorende checklist op www.cooperatie.nl/ncr-code

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4	4. Raad van commissarissen	21
1.1 Corporate governance en codes	4	4.1 Principes raad van commissarissen	21
1.2 De coöperatieve onderneming	4	4.2 Regels voor de raad van commissarissen	22
1.3 Doel van de code; coöperatief ondernemerschap	5	4.2.1 Taak van de raad van commissarissen	22
1.4 Ondernemen met een achterban	6	4.2.2 Samenstelling van de raad van commissarissen	24
1.5 Toezicht – bestuur – directie; verschillende modellen	7	4.2.3 Opleiding	27
1.6 Leden – ledenraad	8	4.2.4 Bezoldiging	27
1.7 Dualisme – ‘one-tier board’ – Europese coöperatieve vennootschap	9	4.2.5 Tegenstrijdige belangen	27
1.8 Raad van commissarissen van een coöperatieve onderneming	10		
1.9 Kwaliteit van bestuurders en commissarissen	11	5. Leden	29
1.10 Toepassingsbereik en monitoring	11	5.1 Principes leden	29
1.11 Adviescommissie	12	5.2 Regels voor de leden	30
		5.2.1 Uitkeringsbeleid en decharge	30
2. Toepassingsbereik en monitoring	13	5.2.2 Informatie aan leden	30
2.1 Regels monitoring	13	5.2.3 Externe accountant	30
		5.2.4 Ledenraad	31
		5.2.5 Misbruik van voorwetenschap	31
3. Bestuur	14		
3.1 Principes bestuur	14		
3.2 Regels voor het bestuur	15		
3.2.1 Taak van het bestuur	15		
3.2.2 Samenstelling van het bestuur	17		
3.2.3 Opleiding	18		
3.2.4 Bezoldiging	18		
3.2.5 Tegenstrijdige belangen	20		

1

Inleiding

1.1 Corporate governance en codes

De in 2005 opgestelde NCR Code voor coöperatieve ondernemingen werd voor de eerste maal herzien in 2011. De ontwikkelingen rondom corporate governance noodzaakten tot weer een nieuwe (derde) versie, door NCR vastgesteld in 2015.

Met een corporate governance code wordt doorgaans beoogd te voorzien in flexibele regelgeving welke er toe dient het besturen van ondernemingen en het toezicht daarop te professionaliseren. De bepalingen van een dergelijke code kunnen worden opgevat als breed gedragen algemene opvattingen over goede corporate governance. Daarnaast bevatten codes gedragsregels die de transparantie moeten bevorderen; een grotere transparantie is in het bijzonder in het belang van financiers, aandeelhouders, en leden.

Nu de coöperatie qua doel en organisatie afwijkt van de kapitaalvennootschap – zie hierna – verdient de coöperatie als juridische entiteit een eigen governance code.

1.2 De coöperatieve onderneming

Terwijl de bestuurlijke inrichting van beursgenoteerde ondernemingen over het algemeen betrekkelijk eenduidig is, kan dit zeker niet worden gezegd van de inrichting van coöperatieve ondernemingen. Het flexibele verenigingsrecht dat op de coöperatie van toepassing is, maakt het mogelijk dat er zeer uiteenlopende modellen voor de inrichting van coöperaties bestaan.

Artikel 2:53 Boek 2 Burgerlijk Wetboek stelt dat het doel van een coöperatie is 'te voorzien in de stoffelijke behoefte van haar leden'; het gaat dan ook allereerst om betere condities voor die leden. Het gaat echter ook (of misschien wel, vanzelfsprekend ook) om continuïteit in het belang van die leden en soms – afhankelijk van de wijze van financieren – om rendement op ingebracht vermogen. Passend bij de aard en het karakter van de coöperatieve onderneming besteden coöperaties veel aandacht aan duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Veel coöperaties zijn in die zin dan ook 'meerdoelig'.

Wordt de coöperatieve onderneming gefinancierd door de leden en zijn de leden werkelijk aan hun coöperatie gebonden, bijvoorbeeld door een leverings- of afnameplicht, dan is een grote mate van betrokkenheid zeer begrijpelijk. Dit zal zijn weerslag vinden in de bestuurlijke organisatie van de onderneming. Evenwel, een coöperatielidmaatschap zonder verplichtingen is ook denkbaar. Tegen deze achtergrond wordt wel onderscheid gemaakt tussen enerzijds de besloten coöperatie, waarbij veelal ondernemers lid zijn en met hun onderneming soms verregaand met de coöperatie zijn verbonden, en anderzijds open coöperaties, waarbij leden weinig tot geen verplichtingen jegens de coöperatieve onderneming hebben.

Doordat er veel uiteenlopende typen coöperatieve ondernemingen bestaan is het mogelijk dat in de praktijk onder omstandigheden een afwijking van

deze code op zijn plaats is. Vanuit deze optiek is de onderhavige code geredigeerd, zij het dat toch meer in het bijzonder de besloten coöperatie hier als uitgangspunt is verkozen. Zoals het flexibele verenigingsrecht maatwerk toestaat moet ook een afwijking van deze code, in aanmerking nemende de specifiek voor die coöperatieve onderneming geldende omstandigheden, mogelijk zijn. Een en ander sluit aan bij het in dit tijdsgewricht vaak gehoorde verzoek om meer flexibiliteit in het ondernemingsrecht. Evenwel, de onderhavige code verlangt wel een uitleg bij niet-naleving van een van de principes of regels, het tegenwoordig bij codes gangbare principe van 'pas toe, of leg uit'.

1.3 Doel van de code; coöperatief ondernemerschap

Nationale Coöperatieve Raad (NCR) functioneert als een coöperatie kenniscentrum. Vertegenwoordigers van de NCR-leden fungeren als platform, welke van groot belang is voor kennisuitwisseling. Vanuit dit platform is veel aandacht besteed aan de governance. In discussies werd al gauw de eis gesteld dat een code niet belemmerend mag zijn, maar juist tot voordeel moet strekken van het ondernemerschap. Daarbij

werd ook gewezen op de belangrijke verschillen tussen de leden van coöperatieve ondernemingen en aandeelhouders van (grotere) vennootschappen. Doorgaans zijn leden van een coöperatieve onderneming meer betrokken bij de coöperatie, is er minder sprake van absentieïsme bij de vergaderingen van de leden en zijn de leden in een eerder stadium betrokken bij de besluitvorming. In zijn algemeenheid blijkt er bovendien in de praktijk bij de achterban een grote mate van vertrouwen te bestaan in een professioneel en transparant functioneren van management en toezicht.

Dit alles laat onverlet, zo werd geconstateerd, dat een code behulpzaam kan zijn bij het desgewenst aanpassen van de bestuurlijke inrichting, alsmede bij de kwaliteitshandhaving en verbetering van het dagelijks besturen en toezicht houden.

Oogmerk van de NCR Code voor coöperatieve ondernemingen is verbetering van; (1) coöperatief ondernemerschap, en daardoor ook van (2) ledenbetrokkenheid, en van (3) professioneel bestuur en toezicht.

1.4 Ondernemen met een achterban

De coöperatie is er voor de leden. Het gaat (in beginsel) niet om rendement op ingebracht vermogen ten gunste van derden, het gaat om de beste leverings- of afnamecondities voor de leden op de lange termijn. Dit is het normatieve doel, dat wil zeggen; daarop mag het management, alsmede de raad van commissarissen in zijn rol als toezichthouder worden afgerekend. 'Coöperatief ondernemen' betekent ingevolge dit specifieke coöperatieve doel én de daarbij passende verenigingsrechtelijke organisatie; 'ondernemen met een achterban'. De coöperatie staat dan ook bekend als een democratische rechtsvorm. Gelet op de uiteenlopende mate van ledenbetrokkenheid, en dus van juridische binding, kan de zeggenschap van de leden binnen de coöperatie echter sterk variëren.

Het al dan niet betrokken zijn van de leden, aan de basis én in de top van de coöperatie, mag het ondernemerschap binnen de onderneming niet frustreren. Hier dient dus een evenwicht te bestaan. Is de mate van betrokkenheid groot, bijvoorbeeld door financieringsverplichtingen en/of leverings- en afnameplichten, dan mag de betrokkenheid, oftewel zeggenschap van de leden, bij onderwerpen zoals strategie en investeringen ook groot zijn. Kortom, wederkerigheid is een belangrijk kenmerk

van coöperatief ondernemerschap en wordt in menige coöperatie-ideologie dan ook genoemd als coöperatieprincipe. Een evenwichtig bestuursmodel, met zeggenschap die 'wordt verdiend', dat wil zeggen, in overeenstemming is met aangegane verplichtingen, ondersteunt een succesvol coöperatief ondernemerschap.

Effectieve communicatie is hierbij van wezenlijk belang. Leden kunnen hun zeggenschap namelijk alleen op een constructieve manier gebruiken indien zij over de juiste relevante informatie beschikken.

1.5 Toezicht – bestuur – directie; verschillende modellen

Bij de inrichting van hun bestuur, het toezicht daarop, en organisatie van de ledenbetrokkenheid kiezen coöperaties voor heel verschillende modellen. Dat kan omdat het hier toepasselijke flexibele verenigingsrecht daarvoor de ruimte laat. De keuze voor een model heeft vaak van doen met de schaalgrootte en de mate van ledenbinding. De meest voorkomende drie modellen komen hierna summier aan de orde. Voor meer informatie hierover zij verwezen naar 'hoofdstuk 1.2 – *De bestuurlijke inrichting van de moderne coöperatie*.

Coöperaties van A t/m Z, in: prof. dr. mr. Ruud C.J. Galle, *Handboek Coöperatie*, Dordrecht: Convoy 2012.

Voor grotere coöperaties kent Boek 2 Burgerlijk Wetboek de verplichting tot het instellen van een raad van commissarissen. Deze zogenaamde structuurregeling is vrij uitgebreid en heeft onder meer betrekking op de taken en bevoegdheden van de raad van commissarissen, alsmede hun benoeming. Van oudsher kennen coöperatieve ondernemingen echter ook vaak een raad van commissarissen als de structuurregeling niet van toepassing is.

Uitgaande van de idee dat de coöperatie een besloten samenwerkingsvorm is van, voor, door, en met de leden, is het niet vreemd dat die leden toezicht willen uitoefenen op het bestuur en dat in veel gevallen de raad van commissarissen (voor een deel) uit leden bestaat. Bestaat ook het bestuur uit leden – het zogenaamde traditionele model – en bedient dat bestuur zich voor het dagelijkse management van een directie, dan bestaat de kans dat er dubbel toezicht binnen de organisatie zal ontstaan. Het (leden)bestuur houdt toezicht op de directie, waarbij men zich dient te realiseren dat het bestuur verantwoordelijk is en blijft voor het besturen, en vervolgens houdt de raad van commissarissen toezicht op het bestuur.

De coöperatieve ondernemingen die ervoor hebben gekozen het bestuur te laten bestaan uit professionele managers, niet zijnde leden, die het

bestuur/de directie voeren worden wel aangeduid als coöperaties met het 'directie-model', of 'raad van commissarissen plus-model'. Het wettelijke verenigingsrecht laat dit model nadrukkelijk toe. De consequentie van dit model is dat de leden niet besturen, maar uitsluitend via de raad van commissarissen toezicht houden.

Naast de twee genoemde modellen, het traditionele model en het directie- of raad van commissarissen plus-model, bestaat er nog een derde model; het zogenaamde 'zandloper-model'. Kenmerkend voor dit model is dat de (moeder)coöperatie haar activiteiten beperkt of nagenoeg beperkt tot beheer en financiering van dochtermaatschappijen. Een dergelijke groepsstructuur biedt de mogelijkheid om een gehele of gedeeltelijke personele unie in het bestuur en de raad van commissarissen van de desbetreffende rechtspersonen te implementeren waarbij de bestuurders van de moeder-coöperatie plaatsnemen in de raad van commissarissen van een dochter. Aldus kan er een gehele of gedeeltelijke personele unie van personen bestaan in respectievelijk het bestuur en de raad van commissarissen van de onderscheiden rechtspersonen.

In deze code wordt geen voorkeur uitgesproken voor enig model. In de praktijk is wel waarneembaar dat het traditionele model snel terrein verliest ten opzicht van het directie- of raad van commissarissen plus-model. Dit hangt samen met de tegenwoordig verlangde professionalisering

van het besturen en de soms toenemende schaalgrootte van coöperatieve ondernemingen. Nogal eens wordt bij de vervanging van het traditionele model ook de inrichting aan de basis gewijzigd en wel door introductie van een ledenraad (waarover in 1.6 meer) welke de taken en bevoegdheden krijgt van de algemene ledenvergadering.

De regels in de code met betrekking tot het besturen kunnen van toepassing zijn ongeacht of het betreft een door de achterban verkozen 'ledenbestuur', een door de raad van commissarissen benoemd 'managers-bestuur', of een mengvorm.

1.6 Leden – ledenraad

De meeste grotere coöperaties, met soms enige duizenden leden, hebben voor een ledenraad gekozen. Een ledenraad is een door de wetgever genoemd verenigingsorgaan dat tot stand komt door getrapte verkiezingen en doorgaans de functie overneemt van de algemene ledenvergadering. Een ledenraad kan overigens ook functioneren als orgaan voor raadpleging en overleg. Deze code kan toegepast worden door een coöperatie met een ledenraad maar ook door coöperaties zonder ledenraad. Met het oog op het vergroten van ledenbetrokkenheid, schrijft deze

code voor dat indien gedurende een periode van drie opeenvolgende jaren a) het ledenaantal van een coöperatie meer dan 500 personen is en/of b) de opkomst bij de algemene ledenvergadering minder dan 50% van de leden van de coöperatie is, het bestuur een voorstel zal doen tot het instellen van een ledenraad. De regels met betrekking tot de algemene ledenvergadering gelden onverkort voor de ledenraad.

1.7 Dualisme – ‘one-tier board’ – Europese Coöperatieve Vennootschap

In deze code wordt ervan uitgegaan dat bij de coöperatie zowel een bestuur als een raad van commissarissen functioneren. Zoals hiervoor is vermeld bestaat er, anders dan bij coöperaties waarop verplicht de structuurregeling van toepassing is, geen verplichting tot het instellen van een raad van commissarissen. Wel voorziet de wet in de mogelijkheid om vrijwillig een raad van commissarissen in te stellen.

De Nederlandse wetgever heeft gekozen voor dualisme, dat wil zeggen voor een strikt onderscheid tussen bestuur en toezicht op dat bestuur. In de Anglo-Amerikaanse wereld

is het zogenaamde monisme gebruikelijk. De consequentie hiervan is dat management en toezicht zijn verenigd in één orgaan. De directieleden, waaronder de voorzitter van de directie, de zogenoemde chief executive officer (CEO), en de toezichthouders waaronder de president-commissaris maken dan onderdeel uit van dat orgaan. Door aldus ‘executives’ en ‘non-executives’ te verenigen in één orgaan (‘one-tier’), worden bestuur en toezicht vermengd.

Hoewel op 1 januari 2013 de wet ‘Bestuur en Toezicht’ in werking is getreden op grond waarvan naamloze en besloten vennootschappen (waaronder vennootschappen waarop de structuurregeling van toepassing is) een zogenaamde one-tier board kunnen instellen waarin zowel uitvoerende als niet-uitvoerende bestuurders zitting nemen, is een dergelijke regeling tot op heden niet in de wet opgenomen voor coöperaties. Dit betekent dat het momenteel voor coöperaties waarop de structuurregeling van toepassing is, verplicht blijft om een raad van commissarissen in te stellen. In dit kader wordt gewezen op het Voorontwerp monistisch bestuursmodel coöperatie en onderlinge waarborgmaatschappij waarin een wettelijke regeling is opgenomen die een one-tier board voor coöperaties introduceert (en die aansluit bij het monistisch bestuursmodel voor de NV en BV). Ook wanneer de structuurregeling op de coöperatie van toepassing is, zal het verplichte toezicht kunnen worden vormgegeven binnen een one-tier board. Het voorontwerp bevindt zich momenteel in de consultatiefase.

Overigens bestaat onder huidig recht de mogelijkheid om te opteren voor een monistisch bestuursmodel wel bij de Europese Coöperatieve Vennootschap (ECV). De ECV, een nieuwe Europese rechtsvorm, is opgenomen in ons rechtssysteem en maakt dus onderdeel uit van het Nederlandse rechtspersonenrecht. De ECV is met name bedoeld als rechtsvorm voor die coöperatieve ondernemingen die leden hebben in meerdere EU-lidstaten. De mogelijkheid bestaat om in de statuten te kiezen voor óf een dualistisch stelsel, óf een monistisch stelsel.

1.8 Raad van commissarissen van een coöperatieve onderneming

De wet, de jurisprudentie, en ook deze code, verwachten dat de raad van commissarissen functioneert in het belang van de onderneming. Commissarissen zien vanzelfsprekend toe op een adequate behartiging van alle betrokken belangen maar hun uiteindelijke taak, naast die van het bestuur, is te functioneren in het belang van de onderneming. Hierbij mag, naast hun toezichthoudende functie, de adviesfunctie niet worden onderschat. Dit impliceert commitment van de individuele commissarissen met het

specifieke coöperatieve mission statement. Hierbij past, zeker bij de meer besloten coöperatie, een dominante aanwezigheid van coöperatielieden in de raad van commissarissen.

Bij het samenstellen van de raad van commissarissen van een coöperatie heeft men dan ook een andere oriëntatie dan bij het samenstellen van de raad van commissarissen bij beursgenoteerde ondernemingen. Dit is niet verwonderlijk nu het bij de coöperatie (in beginsel) niet gaat om rendement op ingebracht vermogen, maar om een besloten samenwerkingsverband van leden in het belang van die leden. Het op structuurcoöperaties van toepassing zijnde verzwakte wettelijke structuurregime wijkt dan ook op onder meer dit onderdeel af van de structuurregeling voor vennootschappen. Zo kent de structuurregeling voor coöperaties de mogelijkheid statutair te bepalen dat twee derden van het aantal commissarissen lid moet zijn van de coöperatie. Dit is een optie waarvan door sommige coöperaties wel, en door andere geen gebruik wordt gemaakt. In de praktijk ziet men vaak een raad van commissarissen die grotendeels bestaat uit leden met daarnaast enkele zogenaamde externe leden. Dit lijkt goed te werken. Hierbij dient benadrukt te worden dat het van belang is dat men bereid is zich bij het collectieve toezicht te richten naar het specifieke coöperatieve doel van de onderneming. Zoals hierboven al is opgemerkt geldt dit uiteraard voor alle commissarissen. Echter, met name voor de externe commissarissen die geen ervaring hebben met de coöperatieve

onderneming kan dit een extra aandachtspunt zijn. Een en ander kan aandacht krijgen in de ook door deze code voorgeschreven profielschets.

1.9 Kwaliteit van bestuurders en commissarissen

Deze code kent nogal wat regels die als doel hebben de kwaliteit van bestuur en toezicht bij coöperaties te waarborgen. Vele coöperatieve ondernemingen hebben een grote, soms internationale omvang. Dit vraagt om daarbij passende kennis, vaardigheden en ervaringen. De aanwezigheid van leden in de top van een coöperatieve organisatie vraagt om extra zorg ten aanzien van de kwaliteit en achtergrond van die leden. Zowel het bestuur als de raad van commissarissen zullen voortdurend aandacht dienen te besteden aan de vaardigheden die deze leden al dan niet hebben en aan de mogelijkheid van deze leden om zich te ontwikkelen. In deze code is dan ook een regel opgenomen op basis waarvan de coöperatie een beleid dient te hebben ten aanzien van rekrutering en opleiding en begeleiding van jonge kandidaten.

1.10 Toepassingsbereik en monitoring

Deze code is bedoeld als hulpmiddel voor coöperatieve ondernemingen. Als uitgangspunt geldt bij deze code het 'pas toe, of leg uit'-principe. Anders dan bijvoorbeeld voor beursgenoteerde ondernemingen wordt niet voorgeschreven de uitleg omtrent niet naleving van enig principe of enige regel weer te geven in het jaarverslag. Zoals hiervoor eerder omschreven bestaan er verschillende bestuurlijke modellen en heeft de flexibiliteit van het verenigingsrecht geresulteerd in uiteenlopende governance-oplossingen en ook in vele lidmaatschapsvarianten. Afwijking van een principe of een regel van deze code kan daardoor goede gronden hebben. Een uitleg past echter wel bij de tegenwoordige opvattingen rondom 'good corporate governance'. Volstaan kan dan worden met een uitleg op de website van de coöperatieve onderneming.

NCR zal de naleving van deze code door coöperatieve ondernemingen tweejaarlijks in kaart brengen en daarover publiceren. Het doel hiervan is een voortdurende gedachtewisseling over coöperatief ondernemerschap te stimuleren.

1.11 Adviescommissie

Voor het opstellen van deze derde versie van de NCR Code voor coöperatieve ondernemingen heeft het NCR bestuur zich laten adviseren door een commissie waarin zitting hadden:

VOORZITTER VAN DE COMMISSIE

De heer prof.dr.mr. R.C.J. Galle
NCR

OVERIGE LEDEN VAN DE COMMISSIE

De heer P. Boer
Voorzitter Raad van Commissarissen Koninklijke FrieslandCampina N.V. en tevens Voorzitter bestuur Zuivelcoöperatie FrieslandCampina U.A.

Mevrouw mr. M.A.J. Cremers
Notaris Stibbe

De heer Th. van Gameren
Voorzitter Coop Nederland U.A.

Mevrouw mr. E. Holtman
Kandidaat-Notaris Stibbe

De heer drs. H.T.J.M. van den Hout
Company secretary Oikocredit U.A.

De heer drs. J.M.M. Megens
Voorzitter Raad van Commissarissen NPRC

De heer D. de Lugt
Voorzitter Raad van Beheer Royal Cosun

De heer mr. A. van Nuland MBA
Directeur NCR

Mevrouw mr. L.A. Roodenburg
Coöperatie adviseur NCR

De heer A. Verhoeff RA
Adviseur

De heer prof.dr.mr. P.M. van der Zanden RA
Adviseur

2

Toepassingsbereik en monitoring

2.1 Regels monitoring

REGEL 2.1.1

Het bestuur en de raad van commissarissen zijn verantwoordelijk voor de corporate governance structuur van de coöperatie en dragen ieder vanuit hun specifieke taak en bevoegdheden zorg voor naleving van alle principes en regels van deze code. Hierover leggen zij verantwoording af aan de algemene ledenvergadering resp. ledenraad. Eventuele afwijkingen van de principes en regels van deze code worden per principe en/of regel met een deugdelijke uitleg vermeld op de website van de coöperatie.

REGEL 2.1.2

NCR voorziet in een tweejaarlijkse monitoring op de naleving van de code met als doel een inventarisatie van het gebruik en van de kwaliteit van uitleg van niet-naleving. Hiertoe stelt NCR coöperaties hulpmiddelen ter beschikking waaronder een digitale checklist. NCR zal over haar monitoring publiekelijk rapporteren.

3

Bestuur

3.1 Principes bestuur

PRINCIPE 3.1.A

Het bestuur is belast met het besturen van de coöperatie. Dit betekent dat het bestuur de verantwoordelijkheid draagt voor de realisatie van de doelstellingen van de coöperatie, de strategie met het bijbehorende risicoprofiel, de beleidsbepaling en de voorbereiding en uitvoering daarvan, de resultaatontwikkelingen, en de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van het ondernemen.

PRINCIPE 3.1.B

Het bestuur legt verantwoording af over het vervullen van zijn bestuurstaak aan de raad van commissarissen en aan de algemene ledenvergadering resp. ledenraad. Het bestuur verschaft de raad van commissarissen tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van de taak van de raad van commissarissen.

PRINCIPE 3.1.C

Het bestuur is verantwoordelijk voor het

naleven van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten, en voor de financiering van de coöperatie. Het bestuur rapporteert over de interne risicobeheersings- en controlesystemen aan en bespreekt de interne risicobeheersings- en controlesystemen met de raad van commissarissen en, indien ingesteld, met de auditcommissie.

PRINCIPE 3.1.D

Elke bestuurder dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Elke bestuurder beschikt over de specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak, binnen zijn rol in het kader van de profielschets van het bestuur. Het bestuur dient zodanig te zijn samengesteld dat het zijn taak naar behoren kan vervullen. Het bestuur streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd. Een herbenoeming van de bestuurder vindt slechts plaats na zorgvuldige overweging. Ook bij een herbenoeming wordt de hiervoor genoemde profielschets in acht genomen.

3.2 Regels voor het bestuur

3.2.1 Taak van het bestuur

REGEL 3.2.1.1

Het bestuur legt ter goedkeuring aan de raad van commissarissen voor:

- a) de operationele en financiële doelstellingen van de coöperatie;
- b) de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstellingen;
- c) de randvoorwaarden die bij de strategie worden gehanteerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de financiële ratio's;
- d) de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

De hoofdzaken hiervan worden vermeld in het jaarverslag.

REGEL 3.2.1.2

In de coöperatie is een op de coöperatieve onderneming toegesneden intern risicobeheersings- en controlesysteem aanwezig. Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de coöperatie in ieder geval:

- a) risicoanalyses van de operationele en financiële doelstellingen van de coöperatie;
- b) aanwijzingen voor de inrichting van de financiële verslaggeving en de voor de opstelling daarvan te volgen procedures; en
- c) een systeem van monitoring en rapportering inzake de risicobeheersing en interne controle.

REGEL 3.2.1.3

In het jaarverslag geeft het bestuur:

- a) een beschrijving van de voornaamste risico's gerelateerd aan de coöperatie;
- b) een beschrijving van de opzet en werking van interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de voornaamste risico's in het boekjaar; en
- c) een beschrijving van eventuele belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen die in het boekjaar zijn geconstateerd en welke eventuele significante wijzigingen in die systemen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen van die systemen zijn gepland en dat een en ander met de raad van commissarissen en, indien ingesteld, met de auditcommissie, is besproken.

Ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico's verklaart het bestuur in het jaarverslag dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen naar behoren hebben gewerkt. Het bestuur geeft hiervan een duidelijke onderbouwing.

REGEL 3.2.1.4

Het bestuur stelt een coöperatie-gedragscode op. De gedragscode is een code waaraan het bestuur, de raad van commissarissen, alle leden en alle werknemers van de coöperatie zijn gebonden.

REGEL 3.2.1.5

Het bestuur stelt een klokkenluidersregeling op waarin werknemers van de coöperatie zonder gevaar voor hun rechtspositie en, indien door de werknemer gewenst, anoniem de mogelijkheid hebben aan de voorzitter van het bestuur of aan een door de voorzitter van het bestuur aangewezen functionaris te rapporteren over vermeende onregelmatigheden binnen de coöperatie van algemene, operationele en financiële aard. Vermeende onregelmatigheden die het functioneren van bestuurders betreffen worden gerapporteerd aan de voorzitter van de raad van commissarissen.

REGEL 3.2.1.6

De coöperatie heeft een beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid. Het bestuur rapporteert over het beleid ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid in het betreffende boekjaar in het jaarverslag van dat boekjaar.

REGEL 3.2.1.7

Het bestuur plaatst de volgende documenten op de website van de coöperatie, welke toegankelijk is voor leden en derden:

- a) de coöperatie-gedragscode zoals genoemd in regel 3.2.1.4;
- b) de klokkenluidersregeling zoals genoemd in regel 3.2.1.5;
- c) de profielschetsen zoals genoemd in regels 3.2.2.3, 4.2.2.2 en 5.2.4.1;

- d) het rooster van optreden zoals genoemd in regel 3.2.2.6 en regel 4.2.2.5;
- e) het reglement ten aanzien van handel met voorkennis zoals genoemd in regel 5.2.5.2;
- f) jaarlijks een maatschappelijk jaarverslag voor zover dit geen wezenlijk onderdeel is van het algemene jaarverslag.

Het bestuur geeft op dezelfde website een deugdelijke uitleg omtrent de toepassing van de NCR Code, meer in het bijzonder over de niet-naleving van onderscheiden principes en regels indien zulks zich voordoet.

3.2.2 Samenstelling van het bestuur

REGEL 3.2.2.1

Het bestuur van de coöperatie dient uit ten minste twee bestuurders te bestaan.

REGEL 3.2.2.2

Van elke bestuurder wordt in het jaarverslag opgave gedaan van:

- a) geslacht;
- b) leeftijd;
- c) beroep;
- d) hoofdfunctie;
- e) nationaliteit;
- f) nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als bestuurder;
- g) tijdstip van eerste benoeming;
- h) de lopende termijn waarvoor hij of zij is benoemd; en
- i) het al dan niet zijn van lid (al dan niet via een rechtspersoon waarin hij of zij direct of indirect overwegende zeggenschap heeft) van de coöperatie.

REGEL 3.2.2.3

Het bestuur stelt een profielschets voor zijn samenstelling op, rekening houdend met de coöperatieve doelstelling en activiteiten van de onderneming alsmede de gewenste deskundigheid en achtergrond van de bestuurders. Iedere bestuurder dient te zijn toegerust voor zijn taak en dient voldoende tijd te hebben om zijn taak te vervullen. Het bestuur streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot

geslacht en leeftijd, hetgeen moet blijken uit de profielschets. Ten minste 30% van de zetels van het bestuur wordt bezet door vrouwen en ten minste 30% door mannen. Het orgaan dat de bestuurders benoemt dient de profielschets goed te keuren.

REGEL 3.2.2.4

Bestuurders die zijn benoemd in het zogenaamde directiemodel of raad van commissarissen plus- model kunnen maximaal voor een periode van vier jaren zitting hebben in het bestuur. Deze termijn kan doorlopen tot de dag van de eerstvolgende vergadering van het tot benoeming van de bestuurders bevoegde orgaan, na afloop van de vier jaren. De bestuurders zijn onbeperkt herbenoembaar. Een herbenoeming van een bestuurder vindt slechts plaats na zorgvuldige heroverweging.

REGEL 3.2.2.5

Bestuurders die – al dan niet via een rechtspersoon waarin de desbetreffende bestuurder direct of indirect overwegende zeggenschap heeft – lid zijn van de coöperatie, en die benoemd zijn door de algemene ledenvergadering volgens het zogenaamde traditionele model, worden voor een duur van maximaal vier jaren benoemd. Een herbenoeming van een bestuurder vindt slechts plaats na zorgvuldige heroverweging. De maximale totale zittingsduur is twaalf jaren. Deze termijn kan doorlopen tot de dag van de eerstvolgende vergadering van de algemene ledenvergadering resp. ledenraad na afloop van de desbetreffende zittingsduur.

REGEL 3.2.2.6

Voor zover het bestuur bestaat uit een of meer bestuurders als bedoeld in regel 3.2.2.5, stelt het bestuur een rooster van aftreden vast om zoveel mogelijk te voorkomen dat veel bestuurders tegelijkertijd aftreden. Het orgaan dat de bestuurders benoemt dient het rooster van aftreden goed te keuren.

REGEL 3.2.2.7

Een bestuurder zal, voordat hij tevens een functie bij een andere rechtspersoon aanvaardt, de voorzitter van de raad van commissarissen van zijn voornemen in kennis stellen. Voor zover de aanvaarding van de functie voor de bestuurder en/of de coöperatie van materieel belang is, zulks vast te stellen door de voorzitter van de raad van commissarissen, zal de bestuurder de functie slechts na goedkeuring van de raad van commissarissen aanvaarden.

REGEL 3.2.2.8

Het bestuur ziet erop toe dat de coöperatie een beleid heeft ten aanzien van de rekrutering van jonge coöperatieleden die in aanmerking willen komen voor een bestuurlijke en/of toezichthoudende functie binnen de coöperatie. Het bestuur ziet er verder op toe dat deze jonge coöperatieleden een adequate opleiding en begeleiding ontvangen van de coöperatie.

3.2.3 Opleiding

REGEL 3.2.3.1

Het bestuur beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen bestuurders behoefte hebben aan nadere training of opleiding. De coöperatie speelt hierin een faciliterende rol. Bestuurders die – al dan niet via een rechtspersoon waarin zij een direct of indirect belang houden – lid zijn van de coöperatie, en die benoemd zijn door de algemene ledenvergadering resp. ledenraad volgens het zogenaamde traditionele model, volgen in ieder geval na benoeming een introductieprogramma. In dit introductieprogramma wordt ten minste aandacht besteed aan algemene financiële en juridische zaken, de financiële verslaggeving door de coöperatie, de specifieke aspecten die eigen zijn aan de coöperatie en haar ondernemingsactiviteiten, en de verantwoordelijkheden van de bestuurder. Andere dan de hiervoor bedoelde bestuurders kunnen desgewenst na hun benoeming en in overleg met de voorzitter van het bestuur eveneens deelnemen aan het hiervoor vermelde introductieprogramma.

3.2.4 Bezoldiging

REGEL 3.2.4.1

De bestuurders ontvangen voor hun werkzaamheden een bezoldiging van de coöperatie, die wat betreft de hoogte en structuur zodanig is dat gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen worden aangetrokken en behouden. Bij de

vaststelling van de bezoldiging wordt de invloed ervan op de beloningsverhoudingen binnen de coöperatieve onderneming meegewogen. Voor zover er een remuneratiecommissie is ingesteld, stelt de raad van commissarissen de bezoldiging van de bestuurders vast op voorstel van de remuneratiecommissie.

REGEL 3.2.4.2

Voorafgaand aan het opstellen van het bezoldigingsbeleid en voorafgaand aan de vaststelling van de bezoldiging van individuele bestuurders analyseert de raad van commissarissen de doelstellingen voor de variabele bezoldigingscomponenten mede gelet op de langetermijndoelstellingen van de coöperatie.

REGEL 3.2.4.3

De raad van commissarissen stelt de hoogte en de structuur van de bezoldiging van de bestuurders mede vast aan de hand van uitgevoerde scenarioanalyses en met inachtneming van de beloningsverhoudingen binnen de onderneming.

REGEL 3.2.4.4

Voor zover de coöperatie een beloningssysteem kent met variabele beloningscomponenten heeft de raad van commissarissen de bevoegdheid om voorwaardelijke variabele beloningscomponenten beneden- of bovenwaarts aan te passen, wanneer deze naar zijn oordeel tot onbillijke uitkomsten leiden vanwege buitengewone omstandigheden in de periode waarin de vooraf vastgestelde prestatiecriteria zijn of dienden te worden gerealiseerd.

REGEL 3.2.4.5

Voor zover de coöperatie een beloningssysteem kent met variabele beloningscomponenten heeft de raad van commissarissen de bevoegdheid om de variabele beloningscomponenten geheel of gedeeltelijk terug te vorderen van de bestuurder of de bedoelde andere personen voor zover de uitkering heeft plaatsgevonden op basis van onjuiste (financiële) informatie over het bereiken van de aan de variabele beloningscomponenten ten grondslag liggende doelen of over de omstandigheden waarvan de variabele componenten afhankelijk zijn gesteld.

REGEL 3.2.4.6

De coöperatie verstrekt aan haar bestuurders geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke tenzij in de normale uitoefening van het bedrijf en tegen daarvoor voor het gehele personeel en/of (overige) leden geldende voorwaarden en na goedkeuring van de raad van commissarissen. Leningen worden niet kwijtgescholden.

REGEL 3.2.4.7

De vergoeding bij ontslag van een bestuurder bedraagt maximaal eenmaal het jaarsalaris van de desbetreffende bestuurder waarbij eventuele variabele beloningscomponenten buiten beschouwing worden gelaten.

3.2.5 Tegenstrijdige belangen

REGEL 3.2.5.1

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de coöperatie en bestuurders wordt vermeden. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen.

REGEL 3.2.5.2

Overeenkomsten met bestuurders, dan wel overeenkomsten met een rechtspersoon waarin de desbetreffende bestuurder direct of indirect overwegende zeggenschap heeft, van een type zoals die ook met (andere) coöperatieleden worden afgesloten behoeven eveneens goedkeuring van de raad van commissarissen in het geval condities worden overeengekomen die afwijkend zijn van hetgeen binnen de coöperatie gangbaar is.

REGEL 3.2.5.3

Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen worden in ieder geval onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen.

REGEL 3.2.5.4

Een bestuurder meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang terstond bij de voorzitter van de raad van commissarissen en de overige bestuurders en verschaft daarover alle relevante informatie. De raad van commissarissen stelt buiten aanwezigheid van de betrokken bestuurder vast of

sprake is van een tegenstrijdig belang en besluit buiten aanwezigheid van de betrokken bestuurder of hij zijn goedkeuring aan het besluit tot het aangaan van de transactie wenst te verlenen. Bij ontbreken van een raad van commissarissen meldt de bestuurder een dergelijk tegenstrijdig belang aan de voorzitter van de algemene vergadering resp. ledenraad, die zal besluiten of er sprake is van een tegenstrijdig belang. Indien de bestuurder met het (potentieel) tegenstrijdig belang tevens voorzitter van de algemene vergadering/ledenraad is, meldt de bestuurder een dergelijk tegenstrijdig belang bij de voorzitter van de algemene ledenvergadering/ledenraad tenzij de statuten en/of de coöperatieve gedragscode anders voorschrijven.

REGEL 3.2.5.5

Een bestuurder neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij de bestuurder een tegenstrijdig belang heeft. Indien hierdoor geen van de bestuurders kan deelnemen aan de besluitvorming, is het bestuur daartoe alsnog bevoegd met goedkeuring van de raad van commissarissen resp. ledenraad/algemene ledenvergadering

4

RAAD VAN COMMISSARISSEN

4.1 Principes raad van commissarissen

PRINCIPE 4.1.A

De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de coöperatie en de met haar verbonden onderneming en staat het bestuur met raad terzijde.

PRINCIPE 4.1.B

De raad van commissarissen richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de coöperatie en de met haar verbonden onderneming en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de coöperatieleden en andere betrokkenen af. De raad van commissarissen betreft daarbij ook de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

PRINCIPE 4.1.C

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.

PRINCIPE 4.1.D

Elke commissaris dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Elke commissaris beschikt over de specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak, binnen zijn rol in het kader van de profielschets van de raad. De raad van commissarissen dient zodanig te zijn samengesteld dat hij zijn taak naar behoren kan vervullen. De raad van commissarissen streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd. Een herbenoeming van de commissaris vindt slechts plaats na zorgvuldige overweging. Ook bij een herbenoeming wordt de hiervoor genoemde profielschets in acht genomen.

4.2 Regels voor de raad van commissarissen

4.2.1 Taak van de raad van commissarissen

REGEL 4.2.1.1

Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere:

- a) de realisatie van de doelstellingen van de coöperatie;
- b) de strategie en de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten;
- c) de opzet en de werking van de interne risico-beheersings- en controlesystemen;
- d) het financiële verslaggevingsproces;
- e) de naleving van wet- en regelgeving;
- f) de verhouding met de leden; en
- g) de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

REGEL 4.2.1.2

De raad van commissarissen en de commissarissen afzonderlijk hebben een eigen verantwoordelijkheid om van het bestuur en van de externe accountant alle informatie te verlangen die de raad van commissarissen behoeft om zijn taak als toezichthoudend orgaan goed te kunnen uitoefenen. Indien de raad van commissarissen dit geboden acht kan hij informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van de coöperatie. De coöperatie stelt hiertoe de

benodigde middelen ter beschikking. De raad van commissarissen kan verlangen dat bepaalde functionarissen en externe adviseurs bij zijn vergadering aanwezig zijn.

REGEL 4.2.1.3

De raad van commissarissen bespreekt in ieder geval eenmaal per jaar de strategie en de voornaamste risico's verbonden aan de onderneming, de systematische analyse van de operationele risico's en het adequaat mitigeren van deze risico's, de uitkomsten van de beoordeling door het bestuur van de opzet, de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, alsmede eventuele significante wijzigingen hierin. Van het houden van de bespreking wordt melding gemaakt in het verslag van de raad van commissarissen.

REGEL 4.2.1.4

De raad van commissarissen bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten de aanwezigheid van het bestuur zijn eigen functioneren, het functioneren van de eventuele afzonderlijke commissies van de raad van commissarissen en dat van de individuele commissarissen en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Tevens wordt het gewenste profiel en de samenstelling en de competentie van de raad van commissarissen besproken. De raad van commissarissen bespreekt voorts ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zowel het functioneren van het bestuur als college als dat van de individuele bestuurders, en de conclusies

die hieraan moeten worden verbonden. Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies, en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden.

REGEL 4.2.1.5

Van de jaarstukken van de coöperatie maakt deel uit een verslag van de raad van commissarissen. Hierin doet de raad van commissarissen verslag van zijn werkzaamheden in het boekjaar en neemt hij de specifieke opgaven en vermeldingen op die de bepalingen van deze code verlangen.

REGEL 4.2.1.6

De taakverdeling van de raad van commissarissen alsmede zijn werkwijze wordt neergelegd in een reglement. De raad van commissarissen neemt in het reglement een passage op voor zijn omgang met het bestuur, de algemene ledenvergadering en/of ledenraad, en de (centrale) ondernemingsraad. Onverminderd de in een reglement neergelegde taakverdeling en werkwijze blijft iedere commissaris tegenover de coöperatie verantwoordelijk voor het door de raad van commissarissen te houden toezicht.

REGEL 4.2.1.7

De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat:

- a) de commissarissen hun introductie-, opleidings- en trainingsprogramma volgen;
- b) de commissarissen tijdig alle informatie

ontvangen die nodig is voor de goede uitoefening van hun taak;

- c) voldoende tijd bestaat voor de beraadslagingen en besluitvormingen door de raad van commissarissen;
- d) eventuele commissies van de raad van commissarissen naar behoren functioneren;
- e) de bestuurders en de commissarissen ten minste jaarlijks worden beoordeeld op hun functioneren;
- f) de raad van commissarissen een vicevoorzitter kiest; en
- g) de contacten van de raad van commissarissen met het bestuur en de ondernemingsraad naar behoren verlopen.

REGEL 4.2.1.8

De raad van commissarissen wordt ondersteund door een secretaris. De secretaris ziet erop toe dat de juiste procedures worden gevolgd en dat wordt gehandeld in overeenstemming met de wettelijke en statutaire verplichtingen. Hij ondersteunt de voorzitter van de raad van commissarissen in de daadwerkelijke organisatie van de raad van commissarissen (informatie, agendering, evaluatie, opleidingsprogramma et cetera). De secretaris wordt, al dan niet op initiatief van de raad van commissarissen, benoemd en ontslagen door het bestuur, na verkregen goedkeuring door de raad van commissarissen.

4.2.2 Samenstelling van de raad van commissarissen

REGEL 4.2.2.1

Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van:

- a) geslacht;
- b) leeftijd;
- c) beroep;
- d) hoofdfunctie;
- e) nationaliteit;
- f) nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als commissaris;
- g) tijdstip van eerste benoeming;
- h) de lopende termijn waarvoor de commissaris is benoemd; en
- i) het al dan niet zijn van lid (al dan niet via een rechtspersoon waarin hij of zij direct of indirect overwegende zeggenschap heeft) van de coöperatie.

REGEL 4.2.2.2

De raad van commissarissen stelt een profielschets voor zijn samenstelling op, rekening houdend met de coöperatieve doelstelling en activiteiten van de onderneming alsmede de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. Iedere commissaris dient te zijn toegerust voor zijn taak en dient voldoende tijd te hebben om zijn taak te vervullen. De raad van commissarissen streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd, hetgeen moet blijken uit de profielschets. Ten minste 30% van de zetels van

de raad van commissarissen wordt bezet door vrouwen en ten minste 30% door mannen. De profielschets voor de samenstelling van de raad van commissarissen wordt goedgekeurd door de algemene ledenvergadering resp. ledenraad.

REGEL 4.2.2.3

Minimaal een lid van de raad van commissarissen is een zogenoemde financieel economisch expert.

REGEL 4.2.2.4

Een commissaris kan maximaal drie maal voor een periode van vier jaren zitting hebben in de raad van commissarissen. Deze termijn kan doorlopen tot de dag van de eerstvolgende vergadering van het tot benoeming van de commissarissen bevoegde orgaan, na afloop van de vier jaren.

REGEL 4.2.2.5

De raad van commissarissen stelt een rooster van aftreden vast om zoveel mogelijk te voorkomen dat veel commissarissen tegelijkertijd aftreden.

REGEL 4.2.2.6

Een commissaris treedt tussentijds af bij onvoldoende functioneren of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de raad van commissarissen is geboden.

REGEL 4.2.2.7

Een commissaris zal, voordat hij tevens een functie bij een andere rechtspersoon aanvaardt, de voorzitter van de raad van commissarissen van zijn voornemen in kennis stellen. Voor zover de

aanvaarding van de functie voor de commissaris en/of de coöperatie van materieel belang is, zulks vast te stellen door de voorzitter van de raad van commissarissen, zal de commissaris de functie slechts na goedkeuring van de raad van commissarissen aanvaarden. Indien de voorzitter van de raad van commissarissen het voornemen heeft om een functie bij een andere rechtspersoon te aanvaarden meldt hij dit voornemen aan de vicevoorzitter van de raad van commissarissen die zal oordelen of de functie voor de commissaris en/of de coöperatie van materieel belang is waarna de raad van commissarissen al dan niet zijn goedkeuring zal verlenen, tenzij de statuten en/of de coöperatieve gedragscode anders voorschrijven.

REGEL 4.2.2.8

De raad van commissarissen overweegt om uit zijn midden een auditcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- en benoemingscommissie in te stellen.

REGEL 4.2.2.9

Indien een auditcommissie is ingesteld richt deze zich in ieder geval op het toezicht op het bestuur ten aanzien van:

- i. de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, waaronder het toezicht op de naleving van de relevante wet- en regelgeving en het toezicht op de werking van gedragscodes;
- ii. de financiële informatieverschaffing door de coöperatie (keuze van accounting policies,

- toepassing en beoordeling van effecten van nieuwe regels, inzicht in de behandeling van 'schattingsposten' in de jaarrekening, prognoses werk van in- en externe accountants ter zake, et cetera);
- iii. de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van in- en externe accountants;
- iv. de rol en het functioneren van de interne audit functie;
- v. het beleid van de coöperatie met betrekking tot tax planning;
- vi. de relatie met de externe accountant waaronder in het bijzonder zijn onafhankelijkheid, de bezoldiging en eventuele niet-controle-werkzaamheden voor de coöperatie;
- vii. de financiering van de coöperatie; en
- viii. de toepassing van de informatie- en communicatietechnologie.

Ook indien een auditcommissie is ingesteld, blijft de raad van commissarissen verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur ten aanzien van de genoemde onderwerpen. Van de vergaderingen van een auditcommissie worden notulen gemaakt welke telkens als bijlage worden toegevoegd aan de agenda van de raad van commissarissen.

REGEL 4.2.2.10

Van de auditcommissie maakt ten minste een financieel economisch expert deel uit.

REGEL 4.2.2.11

Indien een remuneratiecommissie is ingesteld kan deze de volgende taken hebben:

- a) het doen van een voorstel aan de raad van commissarissen betreffende het bezoldigingsbeleid van het bestuur; en
- b) het doen van een voorstel inzake de bezoldiging van de individuele bestuurders ter vaststelling door de raad van commissarissen, in welk voorstel bijvoorbeeld aan de orde komen: de bezoldigungsstructuur en de hoogte van de vaste bezoldiging, de toe te kennen variabele bezoldigungscomponenten, pensioenrechten, afvloeiingsregelingen en overige vergoedingen, alsmede de prestatiecriteria en de toepassing daarvan.

Ook indien een remuneratiecommissie is ingesteld, blijft de raad van commissarissen verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur ten aanzien van de genoemde onderwerpen.

REGEL 4.2.2.12

Indien een selectie- en benoemingscommissie is ingesteld richt deze zich in ieder geval op:

- a) het opstellen van selectiecriteria, benoemingsprocedures inzake commissarissen en bestuurders;
- b) de periodieke beoordeling van omvang en samenstelling van de raad van commissarissen en het bestuur en het doen van een voorstel voor een profielschets van de raad van commissarissen en bestuur;
- c) de periodieke beoordeling van het functioneren van individuele commissarissen en bestuurders

en de rapportage hierover aan de raad van commissarissen en bestuur;

- d) het doen van voorstellen voor (her-) benoemingen; en
- e) het toezicht op het beleidsplan van het bestuur inzake selectiecriteria en benoemingsprocedures voor hoger management.

Ook indien een selectie- en benoemingscommissie is ingesteld, blijft de raad van commissarissen verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur ten aanzien van de genoemde onderwerpen.

REGEL 4.2.2.13

Een gedelegeerd commissaris is een commissaris met een bijzondere taak. De delegatie kan niet verder gaan dan de taken die de raad van commissarissen zelf heeft en omvat niet het besturen van de coöperatie. Zij strekt tot intensiever toezicht en advies en meer geregeld overleg met het bestuur. Het gedelegeerd commissariaat is slechts van tijdelijke aard. Delegatie kan niet de taak en bevoegdheid van de raad van commissarissen wegnemen. De gedelegeerd commissaris blijft lid van de raad van commissarissen.

REGEL 4.2.2.14

De commissaris die tijdelijk voorziet in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders treedt uit de raad van commissarissen om de bestuurstaak op zich te nemen.

4.2.3 Opleiding

REGEL 4.2.3.1

Alle commissarissen volgen na benoeming een introductieprogramma, waarin in ieder geval aandacht wordt besteed aan algemene financiële en juridische zaken, de financiële verslaggeving door de coöperatie, de specifieke aspecten die eigen zijn aan de coöperatie en haar ondernemingsactiviteiten, en de verantwoordelijkheden van de commissaris. De raad van commissarissen beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen commissarissen gedurende hun benoemingsperiode behoefte hebben aan nadere training of opleiding. De coöperatie speelt hierin een faciliterende rol.

4.2.4 Bezoldiging

REGEL 4.2.4.1

De algemene ledenvergadering of ledenraad stelt de bezoldiging van de commissarissen vast. De bezoldiging van de commissarissen is niet afhankelijk van de resultaten van de coöperatie.

4.2.5 Tegenstrijdige belangen

REGEL 4.2.5.1

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de coöperatie en commissarissen wordt vermeden. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van

commissarissen spelen behoeven de goedkeuring van de raad van commissarissen.

REGEL 4.2.5.2

Overeenkomsten met commissarissen, dan wel overeenkomsten met een rechtspersoon waarin een commissaris direct of indirect overwegende zeggenschap heeft, van een type zoals die ook met (andere) coöperatieleden worden afgesloten behoeven eveneens goedkeuring van de raad van commissarissen in het geval condities worden overeengekomen welke afwijkend zijn van hetgeen binnen de coöperatie gangbaar is.

REGEL 4.2.5.3

Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen.

REGEL 4.2.5.4

Een commissaris meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang terstond bij de voorzitter van de raad van commissarissen en verschaft daarover alle informatie. De voorzitter van de raad van commissarissen meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang terstond bij de vicevoorzitter van de raad van commissarissen en verschaft daarover alle relevante informatie. De raad van commissarissen stelt buiten aanwezigheid van de betrokkene vast of er een tegenstrijdig belang is en besluit buiten aanwezigheid van de betrokkene of zij haar goedkeuring aan het besluit tot het aangaan van de transactie wenst te verlenen.

REGEL 4.2.5.5

Een commissaris neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij deze commissaris een tegenstrijdig belang heeft. Indien hierdoor geen van de commissarissen kan deelnemen aan de besluitvorming, is de raad van commissarissen daartoe alsnog bevoegd met goedkeuring van de voorzitter van de ledenraad resp. van de algemene ledenvergadering.

REGEL 4.2.5.6

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de besluitvorming over de omgang met tegenstrijdige belangen bij bestuurders, commissarissen en de externe accountant in relatie tot de coöperatie.

5

Leden

5.1 Principes leden

PRINCIPE 5.1.A

Goed coöperatief ondernemerschap veronderstelt een volwaardige deelname van leden aan de besluitvorming in afdelingen, kringen, districten, de ledenraad, en/of de algemene ledenvergadering. Het is in het belang van de coöperatie dat zoveel mogelijk leden deelnemen aan het proces van de besluitvorming. De algemene ledenvergadering/ledenraad dient zodanig invloed te kunnen uitoefenen op het beleid van bestuur en raad van commissarissen dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van 'checks and balances' in de coöperatie.

PRINCIPE 5.1.B

De zeggenschap van de leden dient te functioneren ter ondersteuning van een succesvol coöperatief ondernemerschap. Om op een constructieve manier gebruik te kunnen maken van zeggenschap dienen de leden te beschikken

over de juiste relevante informatie. Effectieve communicatie is hierbij van wezenlijk belang. De mate van zeggenschap op onderdelen dient in overeenstemming te zijn met de mate van wederkerigheid en betrokkenheid – zoals door financieringsverplichtingen, en leverings- en afnameverplichtingen – van de leden.

PRINCIPE 5.1.C

De besluiten van het bestuur omtrent een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de coöperatieve onderneming, of van haar werkzaamheden, zijn aan goedkeuring van de algemene ledenvergadering/ledenraad onderworpen.

PRINCIPE 5.1.D

De leden gedragen zich ten opzichte van de coöperatie, haar organen en medeleden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid en in overeenstemming met de coöperatiegedragscode.

5.2 Regels voor de leden

5.2.1 Uitkeringsbeleid en decharge

REGEL 5.2.1.1

Het reservering- en uitkeringsbeleid van de coöperatie (de hoogte en bestemming van reservering, de hoogte van betalingen, uitkeringen en kortingen aan de leden) wordt als een apart agendapunt op de algemene ledenvergadering resp. ledenraad behandeld en verantwoord.

REGEL 5.2.1.2

Goedkeuring van het door het bestuur gevoerde beleid (decharge van bestuurders) en goedkeuring van het door de raad van commissarissen uitgeoefende toezicht (decharge van commissarissen) worden afzonderlijk in de algemene ledenvergadering resp. ledenraad in stemming gebracht.

5.2.2 Informatie aan leden

REGEL 5.2.2.1

Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen de algemene ledenvergadering resp. ledenraad tijdig alle relevante informatie die zij behoeft voor de uitoefening van haar bevoegdheden.

REGEL 5.2.2.2

Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen de algemene ledenvergadering resp. ledenraad alle verlangde informatie, tenzij

een zwaarwichtig belang van de coöperatie zich daartegen verzet. Indien door het bestuur en de raad van commissarissen een beroep wordt gedaan op een zwaarwichtig belang, wordt dit beroep gemotiveerd toegelicht.

REGEL 5.2.2.3

Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de volledigheid van de aan de leden openbaar gemaakte (financiële) berichten. De raad van commissarissen ziet erop toe dat het bestuur deze verantwoordelijkheid vervult.

5.2.3 Externe accountant

REGEL 5.2.3.1

De externe accountant wordt benoemd door de algemene ledenvergadering resp. ledenraad. De raad van commissarissen doet daartoe een voordracht waarbij het bestuur een advies uitbrengt aan de raad van commissarissen.

REGEL 5.2.3.2

Het bestuur nodigt de accountant uit voor de algemene ledenvergadering resp. ledenraadsvergadering waarin de jaarrekening zal worden behandeld. De aanwezigheid van de externe accountant in deze vergadering doet geen afbreuk aan de algemene verantwoordingsplicht van het bestuur en de raad van commissarissen aan de algemene ledenvergadering resp. ledenraadsvergadering, alsmede hun plicht om – tenzij een zwaarwegend belang zich daartegen verzet – aan de algemene vergadering alle

gevraagde inlichtingen te verschaffen. De externe accountant kan alleen bevestigd worden over zijn controle werkzaamheden en over zijn verklaring in de jaarrekening. De inhoud van de jaarrekening is de primaire verantwoordelijkheid van het bestuur.

REGEL 5.2.3.3

De raad van commissarissen, en indien ingesteld de auditcommissie, maakt ten minste eenmaal in de vier jaar een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant in de diverse entiteiten en capaciteiten waarin de externe accountant fungeert. De belangrijkste conclusies hiervan worden aan de algemene ledenvergadering resp. ledenraadsvergadering medegedeeld ten behoeve van de beoordeling van de voordacht tot benoeming van de externe accountant.

5.2.4 Ledenraad

REGEL 5.2.4.1

Indien gedurende drie opeenvolgende jaren

- i. het ledenaantal van de coöperatie meer dan 500 personen is, en/of
- ii. de opkomst in de algemene ledenvergadering minder dan 50% van de leden is,

zal het bestuur de algemene ledenvergadering een voorstel doen tot statutenwijziging strekkende tot instelling van een ledenraad welke de bevoegdheden heeft van de algemene ledenvergadering.

Indien de coöperatie op grond van haar statuten een ledenraad kent stelt de ledenraad een profiel-

schets voor zijn omvang en samenstelling op, die een afspiegeling van het ledenbestand dient te zijn en waarbij wordt gestreefd naar een kwalitatief hoogwaardige en gemengde samenstelling.

5.2.5 Misbruik van voorwetenschap

REGEL 5.2.5.1

Bestuurders, commissarissen, en leden zullen, bij het (nemen van een besluit tot het al dan niet) aangaan van transacties met de coöperatie en/of medeleden, geen oneigenlijk gebruik maken van informatie die zij, als betrokkene bij het bepalen van het dagelijkse beleid of het mede bepalen van het dagelijkse beleid dan wel het toezicht houden op het beleid en de algemene gang van zaken bij de coöperatie dan wel anderszins uit hoofde van hun directe betrokkenheid bij het coöperatief ondernemerschap, hebben verworven, terwijl deze informatie (nog) niet algemeen bekend is bij de overige leden. Deze leden zullen deze kennis niet verder verspreiden voor zover deze kennis niet mag worden geacht algemeen bekend te zijn onder de (overige) leden.

REGEL 5.2.5.2

Voor zover de coöperatie deelnemingsrechten, participatiebewijzen dan wel andere verhandelbare stukken ten bewijze van deelname in het ledenkapitaal uitgeeft stelt het bestuur een reglement op ter zake het voorkomen van misbruik van voorkennis bij de handel in deze deelnemingsrechten, participatiebewijzen of andere stukken.



voor coöperatief
ondernemen

ADRES

Groenmarktstraat 37
3521 AV Utrecht

TELEFOON

030 - 284 04 90

E-MAIL

ncr@cooperatie.nl

TWITTER

[@NCR_Coop](https://twitter.com/NCR_Coop)

www.cooperatie.nl